

С.М. Кравчук (УАД, Львів)

О.М. Чабанюк, канд. екон. наук, доц. (ЛТЕУ, Львів)

Д.Г. Кравчук (НУ «Львівська політехніка», ІГСН, Львів)

«КОДЕКС ЗЕБРИ» ЯК ІНСТРУМЕНТ СТРИМКОЇ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТИВ ПРАВ ЛЮДИНИ

Цілі сталого розвитку (ЦСР), або так звані глобальні цілі – спрямовані забезпечити мир, спокій, добробут всіх людей світу. Саме тому особливо важливою видається сімнадцята ціль, яка охоплює партнерство заради стійкого розвитку. На нашу думку, особливим типом такого партнерства виступає узгоджена діяльність правотворчих суб'єктів держав, опосередковувана процесом імплементації, Європейських стандартів прав людини, зокрема. Останні, здатні виконати свою глобальну людиномірну роль у тому випадку, коли вони стануть частиною національного законодавства, зокрема українського.

Процедура привиття Європейських стандартів є складною, повільною у часі й загалом кропіткою роботою багатьох суб'єктів [3]. Проте, видається доцільним популяризація у наукових та інших колах застосування специфічного способу, який надійно допомагає гармонізувати національне законодавство у сфері прав людини з європейськими стандартами. Останні ж в силу їх специфіки є досить заплутаними та такими що їх буває дуже важко охопити. Тому, ми є прихильниками так званого «кодексу зебри», запропонованого Ульяшиною Л.В. Винайдена шляхом розумового аналізу пропозиція є модельною схемою інкорпоративної обробки нормативного матеріалу, який складають джерела, що встановлюють європейські стандарти прав людини. При дослідженні реалізації універсальних стандартів прав людини було виявлено потребу їх систематизації. Завдяки Ульяшиній Л.В. вперше в україномовній правовій науковій літературі було введено в обіг термін «кодекс зебри». Ми, як і Ульяшина Л.В. та більшість вчених погоджуємося з тим, що міжнародні стандарти прав людини включають і загальнообов'язкові норми, і норми, що відносяться до «м'якого права». А весь набір, певна їх сукупність «утворює так званий «кодекс зебри» – єдиний стандарт-комбінацію» [1]. «Кодекс зебри» – це певна модельна схема використання такого способу систематизації, як інкорпорація.

Інкорпорація законодавства (від лат. *incorporatio* – включення до складу) [2] – те, що не має якогось прямого відношення до правотворчого процесу і не є перероблення внутрішнього змісту, а

пов'язане тільки з зовнішньою обробкою, певним упорядкування законодавства, його об'єднання за певним критерієм. Під час такої праці контрольні тексти нормативно-правових актів визначеного рівня об'єднуються повністю чи частково у різного роду збірники у системно-предметному порядку чи хронологічному порядку без жодного впливу на їх зміст. Фактично це є одним зі способів систематизації нормативно-правового масиву. На сьогодні найпоширенішими способами систематизації є три основні її види: інкорпорації, кодифікації та консолідації. Отже, у контексті цілей сталого розвитку та природної потреби імплементації у сучасних умовах, найбільш оптимальним способом є якраз інкорпорація.

Моделльна схема інкорпорації під назвою «кодекс зебри», запропонована Уляшиною Л.В. є дуже вдалим варіантом розв'язання проблеми. Адже у ній є можливість використовувати інкорпорацію за так званою предметною ознакою, коли кожна з колонок схеми буде містити певні джерела: «право, що безпосередньо підлягає захисту», «джерела твердого права», «джерела м'якого права», «судові рішення». Таке зіставлення дає великі практичні можливості швидкої імплементації [6].

Думається, що таку модельну схему інкорпорації європейських стандартів прав людини, така як «кодекс зебри», можна багатьом суб'єктам використовувати практично:

- у науковій, у тому числі навчальній (пізнавальній) роботі – для формулювання нормотворчих пропозицій на доктринальному рівні, розробки різнопланових теорій які включають концепцію прав людини, їх реалізації та захисту;

- безпосередньо у навчальному процесі – для глибшого ознайомлення майбутніх спеціалістів міжнародників, юристів, економістів з європейськими стандартами прав людини та з можливостями захисту порушених прав на європейському рівні [4];

- практична діяльність, у тому числі діяльність різних партнерів спрямована на зміцнення партнерства заради стійкого розвитку – спеціалісти-міжнародники, юристи-правозахисники, управлінці, економісти, фінансисти, обліковці, для яких у пригоді стане ґрунтовніше ознайомлення з нюансами нормативно-правової регламентації прав на європейському рівні та їх прямого захисту від порушень. Врахування всіх специфічних підходів щодо подання скарг про порушення прав до Європейського суду з прав людини [5];

- законодавцям, авторам текстів законів, всім правотворчим органам які приймають інші акти та тим хто до них причетний та залучений до кропіткого та дуже важливого процесу прийняття правових норм щодо прав людини в Україні.

Використання «кодексу зебри», створює умови застосовувати необхідну інформацію у стислій формі щодо наявних стандартів про права людини та рівень їх обов'язковості. Це також допомагає їх узгоджувати з відповідними внутрішньодержавними актами. Робить простішою імплементацію європейських стандартів прав людини.

Саме у спосіб «кодексу зебри» європейський рівень стандартів прав людини буде завжди не тільки поміченим, а й стрімкіше рухатиме вперед всі інші цілі сталого розвитку. А національна канва права відповідатиме Європейським стандартам прав людини.

Інформаційні джерела:

1. Мішина Н.В. Кодекс зебри як модельна схема інкорпорації Європейських стандартів прав людини. Нац. ун-т «Одеська юридична академія». URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/7507/...20%20.pdf?sequence=1> (дата звернення: 09.03.2021)

2. Інкорпорація. Довідкова інформація. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/TS001231> (дата звернення: 09.03.2021)

3. К вопросу о развитии культуры прав человека. Роль Всеобщей Декларации прав человека в формировании универсальных ценностей и новых моделей поведения, Международный билль о правах человека: от провозглашения ценностей до современных правозащитных практик. Онлайн-сборник автор. материалов. 2020, Белорусский дом прав человека им. Б. Звезкова.

4. Права человека: как включать права человека в отдельные юридические дисциплины/ Методическое пособие для преподавателей юридических дисциплин / Л. В. Уляшина [и др.]. Минск: Позитив-Центр, 2020.

5. Human Rights Education for Lawyers: A Case Study into Universality and Its Relativism, Icelandic E-Journal of Nordic-Mediterranean Studies, 2017, <https://nome.unak.is/wordpress/author/ulyashyna/>

6. Международные стандарты и их имплементация в праве прав человека. Lambert Academic Publishing 2016. – 485 с. ISBN 978-3-659-85106-3

УДК 005.334:004:338.24(477)

О.А. Кулініч, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

Л.М. Зарецька (*ХДУХТ, Харків*)

РИЗИКИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Сучасні світові тенденції свідчать, що вплив цифровізації на суспільство та економіку є неоднозначним: з одного боку, спостерігається розвиток економіки на новому рівні взаємодії всіх її елементів, з іншого – руйнується стара система виробництва і